

Sygn. akt II PSKP 79/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło

SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Stowarzyszenia "T." działające na rzecz R. B.
przeciwko E. sp. z o.o. z siedzibą w P.
o ryczałty za noclegi,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 8 marca 2022 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w P.
z dnia 25 października 2019 r., sygn. akt VIII Pa (...),

I. oddala skargę kasacyjną,

**II. nie obciąża pozwanej kosztami postępowania kasacyjnego
strony powodowej.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z 25 października 2019 r. oddalił apelację
pозwanego pracodawcy spółki z o.o. E. w P. od wyroku Sądu Rejonowego w P. z
18 kwietnia 2019 r., który uwzględnił powództwo Stowarzyszenia „T.” działającego
na rzecz R. B. i zasądził mu 35.000 zł z odsetkami tytułem ryczałtów za noclegi. R.

B. był pracownikiem spółki i pracował jako kierowca w przewozach międzynarodowych. Początkowo regulamin wynagradzania nie przewidywał wypłaty ryczału za noclegi dla kierowców. Po zmianie, w zasadach wynagradzania kierowców, za noclegi w delegacji zagranicznej przewidziano zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem hotelowym, w granicach limitu 40 euro. Przy braku rachunku ryczałt wynosił 25% limitu. Prócz ryczału zasady przewidywały wypłatę diety. R. B. otrzymywał dietę 43 euro a od 1 stycznia 2013 r. 33 euro. Nie wypłacano mu ryczałtów za noclegi. Sąd Rejonowy rozstrzygnął, że pracownik miał prawo do ryczałtów za noclegi. Przyjął, że noclegu w kabinie samochodu nie można traktować jako bezpłatnego noclegu. Regulaminy wynagradzania z 1 września 2011 r. oraz z 1 stycznia 2013 r. stanowiły, że za czas podróży służbowej przysługuje dieta i inne należności według zasad określonych przepisami rozporządzenia MPiPS z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub w samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju i poza granicami kraju. Wysokość ryczału Sąd ustalił na kwotę wyższą niż żądanie roszczenia w kwocie 35.000 zł.

W apelacji zarzucono naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. i błędne zastosowanie prawa materialnego oraz to, że powód nie mógł żądać spełnienia świadczenia w walucie polskiej, gdyż zostało określone w walucie obcej.

Powód zarzucił, że przepisy wykonawcze do art. 77⁵ § 2 k.p. stanowią podstawę do żądania świadczenia w walucie polskiej.

Sąd Okręgowy w uzasadnieniu oddalenia apelacji wskazał na treść regulaminów wynagradzania oraz prawo pracownika do diet i ryczałtów za noclegi. Roszczenie nie jest niezasadne dlatego, że powód wystąpił o zapłatę w złotych a nie w walucie obcej. Pozwana pomija, że rozporządzenia (wykonawcze do art. 77⁵ § 2 k.p.) z 19 grudnia 2002 r. (§ 13 pkt 3) i z 29 stycznia 2013 r. (§ 20 ust. 3) zawierają przepisy, zgodnie z którymi rozliczenie kosztów podróży zagranicznej jest dokonywane w walucie otrzymanej zaliczki, w walucie wymienialnej albo w walucie polskiej. Pozwany pracodawca wypłacał R. B. należności z tytułu kosztów podróży służbowych w walucie polskiej. Pozwany dokonał wyboru waluty płatności za należności z tytułu podróży służbowej pracownika. Sam zdecydował o walucie

polskiej, mimo iż w regulaminie wskazano walutę obcą. Pracownik to akceptował, zatem strony *per facta concludentia* zdecydowały się na regulowanie należności w walucie polskiej. Kwestia walutowości została kompleksowo uregulowana w art. 77⁵ § 2 k.p. oraz na podstawie rozporządzeń wykonawczych. Dlatego nie ma potrzeby stosowania art. 300 k.p. i odwoływania się do art. 358 k.c. Pozwana i powód doszli do porozumienia w zakresie wypłacania należnych świadczeń w walucie polskiej.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie: 1. § 9 rozporządzenia z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju i § 16 rozporządzenia z 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej w zw. z art. 77⁵ § 2 k.p. – poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że powodowi przysługuje roszczenie o wypłatę ryczałtów z tytułu zagranicznych podróży służbowych sformułowane w walucie polskiej; 2. § 13 ust. 3 rozporządzenia z 19 grudnia 2002 r. i § 20 ust. 3 rozporządzenia z 29 stycznia 2013 r. poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że przepisy te stanowią podstawę prawną formułowania roszczenia o wypłatę ryczałtów z tytułu zagranicznych podróży służbowych w walucie polskiej, co w konsekwencji doprowadziło do ich niewłaściwego zastosowania; 3. art. 358 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p. – poprzez ich błędne niezastosowanie i przyjęcie, że kwestia walutowości została kompleksowo uregulowana w art. 77⁵ § 2 k.p. oraz wydanych na jego podstawie rozporządzeń wykonawczych.

Skarżący wniósł o uchylenie wyroku i oddalenie powództwa, ewentualnie o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Powód wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty skargi kasacyjnej nie uzasadniają jej wniosków.

Skarga kasacyjna pomija ustalenie faktyczne, że pozwany dokonał wyboru waluty płatności należności z tytułu zwrotu kosztów podróży służbowej powoda,

sam zdecydował o wypłacie świadczenia w walucie polskiej. Powód to akceptował. Sąd ustalił, iż strony *per facta concludentia* zdecydowały się na regulowanie należności z tytułu podróży służbowych w walucie polskiej.

Sąd powszechny na podstawie woli stron ustalił w istocie porozumienie stron co do waluty polskiej. Wola stron to sfera stanu faktycznego. Wiąże zatem Sąd Najwyższy zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. Skarżący nie zarzuca naruszenia przepisów postępowania i nie podważa tego ustalenia. Nie zarzuca też naruszenia art. 65 k.c. Wola stron co do wyboru waluty polskiej decyduje zatem w sprawie. Porozumienie stron jest źródłem zobowiązania. Wedle ustalenia faktycznego umówiona waluta odnosi się do diet i ryczałtów. Taka umowa stron nie jest sprzeczna z innymi przepisami, co oznacza, że wyprzedza również regulację z art. 358 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p. i przepisy wykonawcze do art. 77⁵ § 2 k.p. W takiej sytuacji nie są to przepisy, które ograniczałyby porozumienie stron co do wyboru waluty polskiej. Sąd w zaskarżonym wyroku jednoznacznie stwierdził, że pozwana i powód doszli do porozumienia w zakresie wypłacania należnych świadczeń w walucie polskiej. Skarga nie jest zatem zasadna, gdyż opiera się na zarzutach prawa powszechnego w sytuacji, gdy w sprawie decydowała wola stron.

Po wtóre przepisy powołane w zarzutach skargi kasacyjnej nie składają się na zasadną podstawę kasacyjną. Zarzut naruszenia art. 358 § 1 k.c. nie jest zasadny, gdyż Sąd w zaskarżonym wyroku ustalił, iż decydowała umowa stron co do waluty polskiej. Innymi słowy dłużnikowi (pracodawcy) nie przysługiwało prawo do wyboru waluty roszczenia.

Ponadto rozliczenie pracownikowi kosztów noclegów w podróży służbowej ma samodzielne uregulowanie w prawie pracy – 77⁵ k.p. Może być to regulacja zakładowa, a przy jej braku lub niezgodności z ustawą w grę wchodzi regulacja powszechna i przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p., czyli rozporządzeń powołanych w zarzutach skargi.

Przy czym na etapie kasacyjnym nie jest kwestionowane prawo do ryczałtu za nocleg, lecz tylko samo prawo do żądania zapłaty w walucie polskiej. Kwestii tej dotyczy § 20 ust. 3 rozporządzenia z 29 stycznia 2013 r., a wcześniej § 13 ust. 3 rozporządzenia z 19 grudnia 2002 r., co nie pozwala stwierdzić, iż waluta kosztów

noclegu nie jest w ogóle uregulowana w prawie pracy, a tym samym nie można przyjąć, że w tym zakresie wyłączone zastosowanie ma art. 358 § 1 k.c.

Relację przepisów rozporządzeń wykonawczych do art. 358 § 1 k.c. analizował Sąd Najwyższy w wyroku z 26 maja 2021 r., II PSKP 65/21. Negatywnie ocenił takie same zarzuty skarżącej w podobnej sprawie z powództwa K. G. i oddalił skargę kasacyjną skarżącej od wyroku Sądu Okręgowego w P. z 31 października 2019 r. Obecny skład podziela argumentację tego wyroku. Na podstawie gruntownej analizy przepisów dotyczących rozliczenia ryczałtów noclegowych, nie pomijając powołanych w zarzucie skargi § 13 ust. 3 rozporządzenia z 2002 r. i § 20 ust. 3 rozporządzenia z 2013 r., stwierdził, że przepisy wskazują walutę ryczałtu, jednak nie określają sposobu wyboru waluty, w której należy rozliczyć (wyplacić) ryczałt za nocleg w podróży służbowej (waluta świadczenia), ograniczając się do stwierdzenia, że może być to waluta zaliczki, waluta wymienialna albo waluta polska. Przyjmując zatem, że roszczenie pracownika o wypłatę ryczałtu z tytułu noclegów w podróży poza granicami kraju jest świadczeniem pieniężnym wyrażonym w walucie obcej, do zidentyfikowanej luki w przepisach prawa pracy rozważył odpowiednie zastosowanie przepisów Kodeksu cywilnego regulujących zasady wykonania zobowiązania ze świadczeniem pieniężnym określonym w walucie obcej, tj. art. 358 k.c. Sąd Najwyższy wskazał, że zastosowanie art. 358 § 1 k.c. do obowiązku pracodawcy wypłaty pracownikowi – kierowcy ryczałtu określonego w wysokości 25% limitu ustalonego w walucie obcej państwa noclegu, oznaczałoby, że pracodawca jest zobowiązany do zapłaty świadczenia w walucie obcej, chyba że skorzysta z upoważnienia wynikającego z art. 358 § 1 k.c. i zapłaci ryczałt w walucie polskiej. W przypadku zaś braku wyboru waluty polskiej przez pracodawcę, pracownik mógłby dochodzić od pracodawcy zapłaty wyłącznie w walucie obcej, w której określono wysokość ryczałtu (a więc w walucie państwa noclegu). Jednocześnie Sąd Najwyższy podkreślił, że stosowanie art. 358 k.c. w związku z art. 300 k.p. nie może prowadzić do sprzeczności z zasadami prawa pracy. Odpowiednie stosowanie art. 358 § 1 k.c., przy uwzględnieniu zasad prawa pracy (zasady prawa pracownika do odpoczynku, zasady prawa pracownika do informacji), polegałoby więc na uzależnieniu prawa pracodawcy do odmowy spełnienia żądania

pracownika wypłaty ryczałtu za nocleg w podróży poza granicami kraju w walucie polskiej od poinformowania tego pracownika o walucie, w jakiej zostanie mu wypłacony ryczałt z tytułu noclegu przed upływem terminu wymagalności tego świadczenia. W konkluzji Sąd Najwyższy, przyjmując istnienie powyższych zasad stwierdził, że odpowiednie zastosowanie art. 358 § 1 k.c., a więc niesprzeczne z zasadami prawa pracy, do żądania pracownika kierowcy wypłaty ryczałtów z tytułu noclegów w podróży służbowej poza granicami kraju w walucie polskiej, w przypadku gdy pracodawca nie zapewnił mu bezpłatnego noclegu ani nie poinformował go, przed upływem terminu zapłaty ryczałtu, o walucie, w jakiej ryczałt za nocleg zostanie wypłacony, nie może prowadzić do oddalenia powództwa pracownika z tego powodu, że żądanie zapłaty zostało w nim określone w walucie polskiej.

Stanowisko powyższe aprobowane jest w innych sprawach skarżącej, w których odmówiono przyjęcia jej skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienia Sądu Najwyższego z 8 lipca 2021 r., II PSK 99/21 i z 16 września 2021 r., II PSK 104/21).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁴ k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c., zważając na stosowanie tej regulacji w poprzedniej sprawie II PSKP 65/21 ze względu na skomplikowany stan prawny sprawy, a także na dotychczasowe obciążenie skarżącej kosztami postępowania na rzecz powoda w sprawach o podobnych zarzutach na etapie kasacyjnym.